

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6To/33/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8813010138
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 12. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Emil Dubňanský
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8813010138.2

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Emila Dubňanského a sudcov JUDr. Petra Farkaša a JUDr. Rastislava Vargu, PhD., LL.M., MBA na neverejnom zasadnutí konanom dňa 28. decembra 2022, trestnej veci proti obž. A. B. C. pre trestný čin sprenevery podľa § 9 ods. 2 k § 248 ods. 1, 5 Tr. zák. č. 140/1961 Zb. účinného do 31.12.2005, o sťažnosti prokurátora proti uzneseniu Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 2T/57/2013 zo dňa 20. júna 2022, takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. poriadku z a m i e t a sťažnosť prokurátora.

odôvodnenie:

Okresný súd Vranov nad Topľou na hlavnom pojednávaní konanom dňa 20. júna 2022 uznesením pod sp. zn. 2T/57/2013 podľa § 281 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu uvedeného v § 9 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, trestné stíhanie vedené Okresným súdom Vranov nad Topľou pod sp.zn. 2T/57/2013, proti obžalovanému A. B. C., nar. XX.X.XXXX v Bratislave, trvale bytom D. XXXX/XX, E. - F., okres E. G., pre skutok v obžalobe prokurátora právne posudzovaný ako spolupáchateľstvom trestný čin sprenevery podľa § 9 ods. 2 k § 248 ods. 1, 5 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení účinnom do 31.12.2005, na tom skutkovom základe, že

obžalovaný A. B. C. v období od 19. júla 2002 najmenej do 12. septembra 2002 vo Vranove nad Topľou spoločne po vzájomnej dohode so C. H. vystupujúcim pod menom B. F., predsedom predstavenstva Poľnohospodárskej spoločnosti Topľa, akciová spoločnosť, so sídlom vo Vranove nad Topľou, ako zástupcovia tejto spoločnosti, bez súhlasu Správy štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky v Bratislave, z objektu spoločnosti vyskladnili a rozpredali uskladnené obilniny a strukoviny predstavujúce štátne hmotné rezervy, tam uskladnené na základe Zmluvy o skladovaní hmotných rezerv obilnín a strukovín č. 386/320/95 zo dňa 20.11.1995 v znení jej dodatkov, v celkovom objeme 5484,144 ton, pozostávajúce zo pšenice krmnej v množstve 1504,050 ton a hodnote 158.879,87 Eur (4.786.415 Sk), pšenice potravinárskej v množstve 1314,214 ton a hodnote 171.062,80 Eur (5.153.437,80 Sk), kukurice krmnej v množstve 2665,88 ton a hodnote 289.530,47 Eur (8.722.395 Sk), a bez súhlasu Roľníckeho družstva Dlhé Klčovo vyskladnili a predali tam uskladnenú pšenicu potravinársku v množstve 95,40 ton a hodnote 13.902,51 Eur (418.827,20 Sk) a pšenicu krmnu v celkovom množstve 66,674 ton a hodnote 7.524,78 Eur (226.691,60 Sk), čím Správe štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky spôsobili škodu v celkovej výške 619.473,47 Eur (18.662.257,80 Sk) a Roľníckemu družstvu Dlhé Klčovo škodu vo výške 21.427,30 Eur (645.518,80 Sk),

zastavil, pretože tak ustanovuje medzinárodná zmluva.

Podľa § 281 ods. 3 Trestného poriadku boli poškodení Správa štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky, Pražská 29, Bratislava, IČO: 30 844 363, a Roľnícke družstvo Dlhé Klčovo, Dlhé Klčovo, IČO: 31 667 635, s nárokom na náhradu škody odkázaní na civilný proces alebo na konanie pred iným príslušným orgánom.

Proti tomuto uzneseniu ihneď po jeho vyhlásení podal sťažnosť prokurátor, ktorú neskoršie písomne odôvodnil tým, že dikcia § 9 ods. 1 písm. g) Tr. poriadku explicitne vyjadruje neprípustnosť trestného stíhania v prípade, ak tak ustanovuje medzinárodná zmluva. Z uvedeného teda vyplýva, že medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, musí jasne a zrozumiteľne vyjadrovať neprípustnosť trestného stíhania, resp. zakotvovať imperatív zastavenie trestného stíhania v tom ktorom prípade. Súd v odôvodnení poukazuje na článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, pričom toto ustanovenie síce zakotvuje jednu z imanentných zásad trestného stíhania, a síce prejednanie veci v primeranej lehote, avšak neustanovuje, že v prípade porušenia uvedeného princípu musí byť trestné stíhanie zastavené, resp. ani neuvádza takúto možnosť ukončenia trestného stíhania. Nespochybňuje závery súdu o tom, že dĺžku konania možno považovať za primeranú alebo neprimeranú, resp. že toto trestné stíhanie prebieha neprimerane dlho, avšak aj v zmysle súdom citovanej judikatúry Európskeho súdneho dvora, resp. súdom citovanej judikatúry všeobecných súdov, toto je možné ako benefit pre obžalovaného zohľadniť pri rozhodovaní o treste, v podobe aplikácie ust. § 39 ods. 1 Tr. zákona pre analogiam. Podotýka, že ani Krajský súd v Prešove (sp. zn. 4Ntro/1/2021), pri preverovaní sťažnosti obžalovaného na prieťahy v konaní, nekonštatoval porušenie ust. § 55 ods. 3 Tr. poriadku a teda zo strany konajúceho súdu nedošlo k takému zavinenému konaniu, ktoré by zavinielo dĺžku konania. Má za to, že súd nesprávne právne vec posúdil a nesprávne aplikoval ust. § 281 ods. 1 Tr. poriadku v spojení s § 9 ods. 1 písm. g) Tr. poriadku, keďže žiadna medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, dokonca ani Dohovor, neprikazujú štátu zastaviť trestné stíhanie v prípade, ak prebieha neprimerane dlho. Preto považuje napadnuté uznesenie za nezákonné, z dôvodu čoho je potrebné ho v zmysle § 194 ods. 1 písm. b) Tr. poriadku zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Krajský súd na podklade tejto sťažnosti preskúmal podľa § 192 ods. 1 Tr. poriadku správnosť výroku napadnutého uznesenia, proti ktorému sťažovateľ podal sťažnosť a konanie predchádzajúce tomuto výroku napadnutého uznesenia a zistil, že sťažnosť podala oprávnená osoba –prokurátor a to včas, avšak táto nie je dôvodná.

Okresný súd v úvode odôvodnenia napadnutého uznesenia najprv rekapituluje procesné úkony z prípravného konania (začatie trestného stíhania, vznesenie obvinenia, spojenie vecí, zastavenie časti trestného stíhania voči obv. A. B. C. a iné), podanie obžaloby na okresnom súde dňa 5.4.2013, ako aj následne vykonávaných úkonov zo strany konajúcich súdov (odmietnutie obžaloby, zrušenie tohto rozhodnutia nadriadeným súdom), zmeny v osobe zákonných sudcov (4x) a prísediacich, hlavných pojednávaní s konkretizáciou vypočutých svedkov a oboznámených svedeckých výpovedí. Prvostupňový súd mal tiež za to, že zo strany súdu pri nariaďovaní termínov hlavných pojednávaní bola snaha konať plynulo a bez prieťahov. Aj napriek tomu boli z navrhnutých osobných výsluchov 32 svedkov doposiaľ vypočutí 13 svedkovia, z dôvodu odopretia výpovede, úmrtia svedka, trvalo nepriaznivého zdravotného stavu boli v prípade 3 svedkov prečítané zápisnice o skoršej výpovedi z prípravného konania, niektorí svedkovia sa napriek opätovnému predvolaniu z pojednávania z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu a vyššieho veku viackrát ospravedlnili, pri výsluchoch vzhľadom na časový odstup od skutku si viacerí svedkovia udalosti presne nepamätali, nevedeli odstrániť rozpory vo výpovediach v prípravnom konaní a na hlavnom pojednávaní. Aj vzhľadom na pandémiu v súvislosti s ochorením COVID -19, z dôvodu obmedziť prípadné ďalšie ospravedlňovanie sa svedkov z neúčasti na hlavnom pojednávaní, okresný súd aj napriek tomu, že ešte neboli vypočutí všetci svedkovia navrhnutí obžalobou, pristúpil k vykonávaniu dokazovania čítaním zápisníc o výsluchu svedkov z prípravného konania. Z navrhnutých čítaní výpovedí 100 svedkov z prípravného konania boli prečítané zápisnice o výpovedí 43 svedkov, iné dôkazy v doterajšom priebehu konania vykonané neboli.

Po citácii §§ 2 ods. 7, 9 ods. 1 písm. g), 10 ods. 14, 281 ods. 1 Tr. poriadku a Článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) súd prvého stupňa uvádza, že z citovaného článku vyplýva právo na konanie spravodlivé (spravodlivý proces), verejné a právo na to, aby každá vec bola prejednaná nezávislým a nestranným súdom v primeranej lehote. Dohovor presne nestanovuje dobu, ktorú trestné stíhanie od jeho začatia až po jeho skončenie môže najviac trvať. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý Dohovor v poslednej inštancii aplikuje, však v rámci viacerých rozhodnutí, ktoré budú nižšie spomenuté, dáva odpoveď na to, čo už prejednaním veci v primeranej lehote nie je. V prejednávaní trestnej veci sp.zn. 2T/57/2013 mal byť skutok spáchaný takmer pred 20 rokmi v období od 19.7.2002 najmenej do 12.9.2002, takmer 11 rokov pred podaním obžaloby, konanie pred súdom prebieha viac ako 9 rokov, a samotné stíhanie obžalovaného takmer

18 rokov. Prvostupňový súd si je vedomý toho, že z článku 6 Dohovoru nevyplýva priama povinnosť zastaviť takto dlho trvajúce trestné stíhanie, ale Dohovor takúto možnosť nevyklučuje, pričom v niektorých extrémnych prípadoch je možné dospieť k záveru, že takúto dlhú dobu trvajúci proces je priam nevyhnuté zastaviť, pretože v konečnom dôsledku dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces.

V rámci doterajšieho priebehu konania pred okresným súdom a po oznámení obžalovaného, že nesúhlasí v poradí s druhou zmenou v zložení senátu a podľa § 277a ods. 1 Trestného poriadku žiada, aby sa hlavné pojednávanie vykonalo znova, sa súd prvého stupňa zaoberal posúdením toho, či takmer po 18 rokoch trestného stíhania, je ešte prípustné vo veci konať z hľadiska zásady práva na spravodlivý proces, vzhľadom na zložitú dokazovanie z hľadiska jeho rozsahu, technickej stránky a predpokladanej časovej náročnosti, ktoré konanie ešte viac predĺži. Už teraz je konanie súdom vedené viac ako 9 rokov, a do budúcnosti trestnú vec nebude možné prejednať a rozhodnúť v priebehu niekoľkých týždňov resp. niekoľkých málo mesiacov. Do úvahy treba zobrať aj skutočnosť, že proti rozhodnutiu vo veci samej bez ohľadu na jeho výsledok, je reálne očakávať podanie opravného prostriedku niektorou zo strán. Netreba zvlášť zdôrazňovať, že akokoľvek by vec bola zložitá, štát ako orgán moci musí mať k dispozícii také prostriedky, aby ju neprejednával v čase, ktorý viac než podstatne presahuje jedno desaťročie a to bez toho, že by na tom niesol vinu obžalovaný, napr. vyhýbaním sa trestnému stíhaniu, čo sa v prejednávanej veci nijako nestalo. Doba trvania trestného konania v doterajšom priebehu konania aj pri najreštriktívnejšom výklade voči obžalovanému, nebola spôsobená konaním obžalovaného. Po dobu 18 rokov, z toho 9 rokov v prípravnom konaní a 9 rokov v konaní pred súdom, bol obžalovaný k dispozícii orgánom činným v trestnom konaní a súdu, ktoré tak mohli uplatňovať všetky zákonné kompetencie súvisiace s efektívnym vyšetrením a skončením prejednávanej veci, pričom zabezpečenie dôkazov nevyžadujúcich prítomnosť obžalovaného nebolo obmedzené počas celej doby trestného stíhania. Napriek tejto, naozaj extrémne dlhej dobe, vec doteraz nie je skončená, pričom zvolené spôsoby vybavenia nariadením hlavného pojednávania a určení jeho termínov po zrušení uznesenia o odmietnutí obžaloby a vrátení veci prokurátorovi krajským súdom, nemôžu byť pričítané a vyhodnotené v neprospech obžalovaného.

Súd prvého stupňa súčasne vykonal test proporcionality k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru, pri ktorom je potrebné skúmať:

- a) faktory, ktoré sú významné pre posúdenia dĺžky konania z hľadiska prietahov spôsobených orgánmi štátu vo vzťahu k celkovej dĺžke konania, závažnosti trestného obvinenia, rozsahu a obtiažnosti predmetu trestného konania, a v neposlednom rade aj rozsah osobitnej záťaže, ktorej je obžalovaný vystavený v súvislosti s dĺžkou trestného konania, k prietahom v konaní spôsobenom obžalovaný však nie je možné prihliadať,
- b) faktory dôležité pre posúdenie účelu trestu, ako napríklad nevyhnutnosť ochrany spoločnosti pred konkrétnym páchatelom trestného činu, ktorá musí byť vždy posúdená vzhľadom na spôsob vedenia života páchatela od spáchania stíhaného skutku do vynesenia rozhodnutia, zistenie či obžalovaný skutočne potrebuje výchovu k riadnemu životu prostredníctvom uloženia akéhokoľvek trestu, reálnu účinnosť prípadného trestu s ohľadom na výchovné pôsobenie na ostatných členov spoločnosti v súvislosti s odstupom od doby kedy prišlo k spáchaniu trestného činu.

Okresný súd mal za to, že s predlžujúcou sa dĺžkou trestného stíhania sa vytráca základný vzťah medzi trestným činom a ukladaným trestom. Doba medzi trestným konaním páchatela a vynesením konečného rozhodnutia má priamy vplyv na účel trestu, ktorý má byť uložením konkrétneho trestu dosiahnutý. So zväčšujúcim sa časovým odstupom od spáchania trestného činu sa oslabuje prvok individuálnej aj generálnej prevencie a spôsobilosť trestu výchovne pôsobiť na spoločnosť je po tak dlhej dobe výrazne znížená. Súčasne poukazuje aj na to, že otázkou zastavenia trestného stíhania z dôvodu uplynutia neprimerane dlhej doby jeho trvania sa už zaoberali súdy Slovenskej republiky, napr. Krajský súd v Trnave v konaní sp.zn. 5To 85/2009, Krajský súd v Bratislave v konaní sp.zn. 2To 255/2002. Najvyšší súd SR v konaní sp.zn. 3Tz 2/2003 (rozhodnutie uverejnené v zbierke súdnych rozhodnutí pod číslom Tpj 5/2004) uviedol niekoľko dôležitých skutočností, ktoré pre ich zásadný význam z hľadiska možnosti zastavenia trestného stíhania vo veci uviedol aj okresný súd vo svojom odôvodnení, ktoré nebude krajský súd na tomto mieste znova opakovať (obdobné platí aj k rozhodnutiam Najvyššieho súdu SR sp.zn. 1Tost 12/2012 zo dňa 16.5.2012, sp.zn. 2Tdo V 21/2013 zo dňa 4.2.2014).

Európsky súd pre ľudské práva pritom považuje za neúmerne dlhé konanie už konanie, ktoré presahuje dobu 6 rokov. Z judikatúry zmluvných strán Dohovoru možno zistiť, že dotknuté osoby napr. v prípadoch Beck (Nórsko), Helmut Jansen (Spolková republika Nemecko), sa pred vnútroštátnymi súdmi domáhali zastavenia trestného stíhania práve s poukazom na to, že v ich prípadoch bol porušený článok 6 Dohovoru. Tieto požiadavky dotknutých osôb neboli vnútroštátnymi súdmi akceptované a preto sa obe tieto osoby obrátili na Európsky súd pre ľudské práva. Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutiach Beck versus Nórsko z 26.9.2001 a Helmut Jansen versus Spolková republika Nemecko z 12.10.2000 konštatoval, že vnútroštátne súdy poskytli náhradu za namietané porušenie práva zakotveného v článku 6 Dohovoru tým, že v dôsledku zistenia neprimeranej dĺžky trestného konania uložili páchatelom minimálne tresty, aké povoľujú príslušné ustanovenia trestného vnútroštátneho práva a preto ďalšie zadosťučinenia im nepatria. So zreteľom na obsah Dohovoru a osobitne jeho článkov 6, 13, 41 možno vo všeobecnosti uviesť, že jeho signatári nešli v prípadoch porušenia ľudských práv a slobôd uvedených v článku 6 až tak ďaleko, že by trestné stíhanie páchatelov trestnej činnosti bolo možné vždy zastaviť len preto, že sa toto v neprimeranej lehote neukončilo. Možno konštatovať, že najmä v prípadoch závažnej trestnej činnosti by zastavenie trestného stíhania len preto, že toto trvá neprimerane dlhú dobu, bolo zjavne v zásade kontraproduktívne, lebo by sa vlastne uprednostňovali práva páchatelov závažnej trestnej činnosti pred ich obeťami. Z odôvodnení vyššie uvedených rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva však vyplýva, že zastavenie trestného stíhania v prípadoch neúmerne dlhej doby takéhoto stíhania nie je celkom vylúčené, avšak musí ísť o extrémny prípad.

Okresný súd poukázal aj na Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 1T/20/1998 zo dňa 5.2.2007 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3T/13/2008 zo dňa 29.10.2008, ktorým bolo zastavené trestné stíhanie obžalovaných podľa § 223 ods. 1 Trestného poriadku s použitím § 11 písm. h) Trestného poriadku (zákon č. 141/1961 Zb.), a na uznesenia Špecializovaného trestného súdu Pezinok, kde v konaní sp.zn. BB-3T/29/2015 uznesením zo dňa 10.11.2015, a v konaní sp.zn. BB-3T/7/2016 uznesením zo dňa 24.8.2016, boli zastavené trestné stíhanie obžalovaných postupom podľa § 244 ods. 1 písm. c) v spojení s § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku z dôvodu uvedeného v § 9 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku (zákon č. 301/2005 Z.z.), kde od spáchania skutkov do podania obžaloby uplynula doba 15 rokov.

Z týchto záverov možno vyvodiť, že úlohou každého súdu, ktorý eventuálne uvažuje o zastavení trestného stíhania, je posúdiť, či v konkrétnej veci ide o extrémny prípad odôvodňujúci zastavenie trestného stíhania. Je potrebné si uvedomiť, že nie je možné dať jednoznačnú odpoveď ohľadne stanovenia doby, nad ktorú trestné stíhanie už nie je prípustné. Ako to vyplýva zo skôr uvedených skutočností z rozhodovacej činnosti súdov, je pri posudzovaní tejto otázky potrebné brať do úvahy závažnosť protispoločenskej činnosti, náročnosť konania, mieru, ako sa na prieťahoch v konaní podieľal samotný obvinený, i ďalšie okolnosti prípadu, ktoré nie je možné taxatívne vymenovať. Až po posúdení všetkých týchto faktorov v ich komplexnosti a príčinných súvislosti, bude môcť dať súd v tom ktorom prípade odpoveď na to, či k prieťahom došlo alebo nie a následne, či existencia takýchto prieťahov mala za následok tak závažné porušenie práva na spravodlivý proces v primeranej dobe, že je potrebné pristúpiť ku kroku, ktorý by mal byť v demokratickej spoločnosti len z tohto dôvodu veľmi výnimočným - k zastaveniu trestného stíhania.

Súd prvého stupňa v tomto prípade dospel k záveru, že išlo o takýto extrémny prípad, pričom zastavenie trestného stíhania nielenže v tomto prípade je možné, ale dokonca ho považuje za nevyhnutné. Osobitosti tohto prípadu, ktoré ho viedli k takému záveru, zhrnul nasledovne. V prvom rade je potrebné spomenúť neskutočne neobvyklú dĺžku konania, kde v prejednávanej veci sp.zn. 2T/57/2013 mal byť skutok spáchaný takmer pred 20 rokmi v období od 19.7.2002 najmenej do 12.9.2002, takmer 11 rokov pred podaním obžaloby, konanie pred súdom prebieha viac ako 9 rokov, a samotné stíhanie obžalovaného takmer 18 rokov, čo treba považovať za neobvykle extrémny prípad. Samotná skutočnosť, že orgány činné v prípravnom konaní majú iný názor na vec ako súdy, nemôže byť pripočítaná obžalovanému v jeho neprospech. V konaní pred súdom, kde boli nariaďované termíny hlavných pojednávaní plynule, je potrebné uviesť, že s ohľadom na dobu kedy mal byť skutok spáchaný, ako aj na dobu, ktorá uplynula od vykonávania jednotlivých výsluchov svedkov v prípravnom konaní, títo sa v závislosti od vzdialenosti od miesta bydliska často nedostavovali na predvolania s ospravedlnením, či už veku alebo zdravotných problémov. Nepochybne ďalším faktorom, ktorý mal vplyv na dĺžku konania bolo obdobie dvoch rokov pandémie ochorenia COVID-19, kedy aj keď bolo nariaďované hlavné pojednávanie došlo k jeho zrušeniu, nakoľko boli pozitívni aj členovia senátu. Práve s ohľadom na ospravedlňovanie sa svedkov a ich neprítomnosť, ako aj s ohľadom na pandémiu v súvislosti s ochorením COVID-19, okresný súd

vykonával dokazovanie čítaním zápisníc o výsluchu svedkov z prípravného konania. Napriek tomu však rozsiahle dokazovanie nebolo doposiaľ skončené. V tom čase mal spis 9665 strán.

Ďalšou skutočnosťou hodnou zreteľa pri hodnotení doterajšej dĺžky a predpokladanej dĺžky konania pred súdom vzhľadom na vyjadrenie obžalovaného, ktorý po doručení opatrenia o zmene v zložení senátu a oznámenia s výzvou podľa § 277a Trestného poriadku, podaním zo dňa 25.5.2022 oznámil, že nesúhlasí v poradí s druhou zmenou v zložení senátu a podľa § 277a ods. 1 Trestného poriadku a žiada, aby sa hlavné pojednávanie vykonalo znova, ktorá predĺži len samotný čas konania pred súdom, vzhľadom na rozsah navrhovaného dokazovania o čas minimálne 1 roka a viac, pričom niektorí doposiaľ predvolaní svedkovia vzhľadom na svoj vek a zdravotný stav, opakovane ospravedlnili svoju neúčast na osobnom výsluchu, je reálne očakávaná náročnosť dokazovania v prejednávanej veci vrátane ekonomickej a finančnej náročnosti úkonov spojených s dokazovaním. Jednou zo zásad trestného konania, aj keď nie určujúcou, je zásada jeho hospodárnosti. S doručovaním predvolaní, upovedomení o úkonoch trestného konania, vyžiadanim potrebných správ súvisia náklady s poštovným, v prípade účasti svedkov s preplácaním svedočného, prípadne poplatkov za poskytnutie informácií, odmeny členov senátu, teda aj posúdenie zmysluplnosti očakávaných výdavkov vo vzťahu k predpokladanému efektu musí súd pri rozhodovaní zobrať do úvahy. Nezanedbateľná je aj tá skutočnosť, že obžalovaný svojimi podaniami v priebehu konania pred súdom namietal prietahy v konaní, tieto sa však po prerozdelení a pridelení trestnej veci sp.zn. 2T/57/2013 do senátu 1T netykali prietahov v príprave pojednania veci súdom, určením termínu konania a rozhodnutia alebo prietahov vo vyhotovení súdneho rozhodnutia, tak ako to vyžaduje § 55 ods. 3 Trestného poriadku, ale obžalovaný svojimi podaniami namietal celkovú dĺžku konania vedeného proti jeho osobe, časový odstup od skutku a následného vznesenia obvinenia, čím svojimi podaniami fakticky podal sťažnosť na postup súdu pre porušenie práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočným prietahov podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch, ako to skonštatoval aj Krajský súd v Prešove v podaní sp.zn. 4Ntro/1/2021 zo dňa 13.1.2021, k podanej sťažnosti obžalovaného zo dňa 4.12.2020 v spojení s podaním zo dňa 29.12.2020.

Súd prvého stupňa tiež uviedol, že pokiaľ by neprímeranosť dĺžky konania bola zapríčinená výlučne osobou, voči ktorej sa trestné stíhanie vedie, tento fakt výrazne umožňuje štátu viesť trestné stíhanie dlhšie, čo však správanie obžalovaného v prejednávanej veci nijako nenasvedčuje, po dobu 18 rokov, z toho 9 rokov v prípravnom konaní a 9 rokov v konaní pred súdom (s výnimkou včasného doručenia súhlasu s vykonaním pojednania dňa 28.6.2021 v jeho neprítomnosti), bol obžalovaný k dispozícii orgánom činným v trestnom konaní a súdu, ktoré tak mohli uplatňovať všetky zákonné kompetencie súvisiace s efektívnym vyšetrením a skončením prejednávanej veci, pričom zabezpečenie dôkazov nevyžadujúcich prítomnosť obžalovaného nebolo obmedzené počas celej doby trestného stíhania.

Ďalším faktorom, ktorý zohral úlohu pri závere prvostupňového súdu, že ide o naozaj extrémny prípad neprímerane dlhého konania, u ktorého je potrebné trestné stíhanie zastaviť, súvisí s predpokladaným konečným efektom trestného stíhania, teda predpokladaným rozsudkom vo veci - či už pre prípad uznania alebo neuznania viny. Tu je možné konštatovať, že v rovine rozumnej istoty je možné očakávať, že aj prípadný výrok o vine a treste by bol v podstate len akademickým výrokom, lebo v rovine rozumnej istoty možno predpokladať a očakávať, že okolnosti eventuálne vedúce k mimoriadnemu zníženiu trestu, resp. okolnosti vedúce k záveru o potrebe použitia ustanovenia o mimoriadnom znížení trestu sú v tomto prípade naozaj reálne existujúce. Rozhodnutie súdu po takmer 20 rokoch od spáchania trestného činu vyvoláva zásadné rozumné pochybnosti o spoločenskej nebezpečnosti konania obžalovaného (nejde o trestný čin, ktorý sa nepremičuje). V prejednávanej veci trestná sadzba trestu odňatia slobody v prípade trestného činu sprenevery podľa § 248 ods. 5 Trestného zákona sa pohybuje v rozmedzí 5 rokov až 12 rokov, pričom tento trest by v prípade jeho mimoriadneho zníženia bolo možné znížiť až na 1 rok trestu odňatia slobody v zmysle § 40 ods. 5 písm. c) Trestného zákona s uložením iba krátkej skúšobnej doby. Zároveň okresný súd zohľadnil skutočnosť, že obžalovaný nemá záznam v registri trestov, od podania obžaloby mu podľa odpovede z lustrácie z Generálnej prokuratúry nebolo vznesené žiadne obvinenie pre nejaký trestný čin, a preto reálna účinnosť trestu by nemala žiadne výchovné pôsobenie. Z tohto dôvodu nie je nevyhnutná ochrana spoločnosti uložením trestu.

Posledná spomenutá okolnosť, podmieňujúca hodnotenie tohto prípadu ako prípadu extrémneho, takisto súvisí s už spomenutou hospodárnosťou konania. Veľmi zjednodušene povedané, potreba akademického výroku v prejednávanej veci za situácie, kedy sa senát prvostupňového súdu a s najväčšou pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou aj odvolací súd kvôli takémuto výroku budú musieť

vecou zaoberať naozaj pomerne dlhý čas, nevyváži nevyhnutnosť vynaložených predpokladaných nákladov súvisiacich s touto vecou - tak časových, ako aj materiálnych. V právnom štáte musia byť dôsledne dodržiavané princípy právneho štátu. Súd prvého stupňa v tejto súvislosti poukázal na nález Ústavného súdu SR I. ÚS 17/99, podľa ktorého „ V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasti okrem iných stelesnené také princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodiť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôkaz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorým boli priznané.“ Neoddeliteľnou súčasťou právneho štátu sú tak právne princípy ako právna istota a spravodlivosť, ale aj ochrana základných práv a slobôd. V tomto prípade sa môže javiť, že sa tieto jednotlivé princípy mohli dostať do určitého antagonistického vzťahu. Na jednej strane je právo obžalovaného na spravodlivý proces, princíp právnej istoty a spravodlivosti a na druhej strane princíp spravodlivosti a právnej istoty spoločnosti s ohľadom na zisťovanie trestnej činnosti, odhaľovanie a potrestanie páchatelov. Istým spôsobom by mohlo byť vnímané rozhodnutie o zastavení trestného stíhania v tejto veci ako „zvýhodnenie“ obvineného oproti iným obvineným. Zásadné je však pre rozhodnutie vyvažovanie týchto princípov, kde základné právo obžalovaného na prejednanie veci bez prieťahov s ním súvisiaci princíp spravodlivosti aj právnej istoty sú dané na miskú váh s princípom spravodlivosti a právnej istoty spoločnosti. V nadväznosti na popísané okolnosti vedeného trestného stíhania v tejto veci extrémna dĺžka konania, ktorá nebola spôsobená obžalovaným podľa názoru okresného súdu spôsobila, že prevážilo právo obžalovaného na prejednanie veci v primeranej lehote nad princípom právnej istoty a spravodlivosti vo vzťahu k spoločnosti. Aj keď v súlade s nálezom Ústavného súdu SR II. ÚS 26/95, zložitosť veci zbavuje súd zodpovednosti za pretrvávajúcu právnu neistotu účastníka, prvostupňový súd v rámci vyhodnotenia všetkých okolností konštatuje, že aplikácia zákonom predvídaných obmedzení základných práv (vykonanie hlavného pojednávania spojeného s meritórnym rozhodnutím o obžalobe v podobe akéhokoľvek trestu), by v prejednávanej veci neobstála v uvedenom teste proporcionality z uvedených dôvodov. Po hodnotení extrémnej dĺžky konania, na ktorej nemal obžalovaný vinu, ako aj po zhodnotení, že nie je daná potreba ochrany spoločnosti uložením trestu obžalovanému, sú naplnené podmienky pre aplikáciu Dohovoru a zastavenie trestného stíhania.

Na základe takto uvedených skutočností a záverov bolo okresným súdom rozhodnuté o zastavení trestného stíhania obžalovaného, pretože prvostupňový súd dospel k záveru, že medzinárodná zmluva - Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd ustanovuje v takto extrémnom prípade neprípustnosť trestného stíhania. Z dôvodu zastavenia trestného stíhania boli poškodené osoby s uplatneným nárokom na náhradu škody odkázané na civilný proces alebo na konanie pred iným príslušným orgánom.

Krajský súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia ako aj predloženého spisového materiálu konštatuje, že uznesenie súdu prvého stupňa obsahuje podrobné, logické a precízne odôvodnenie, v ktorom je jasne a zrozumiteľne vyložené, o ktoré skutočnosti a okolnosti sa prvostupňový súd opieral a akými úvahami sa spravoval pri svojom rozhodovaní, čo vytvorilo vo veci nevyhnutný základ na záverečnú myšlienkovú činnosť aj sťažnostného súdu. Z obsahu odôvodnenia uznesenia vyplýva, že uvedené hodnotenie neodporuje základným princípom logického myslenia.

Sťažnostný súd nepopiera, že štát prostredníctvom orgánov k tomu určených rozhoduje o obvinených z trestných činov a zaisťuje ich prípadné potrestanie. Rozhodovanie o vine a treste v rámci trestného konania je nielen právom, ale predovšetkým povinnosťou týchto orgánov (Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 03.03.2016 pod sp. zn. 5 To 14/2015) a ani v prípade vzniku neodôvodnených prieťahov v trestnom konaní nemôže štát na plnenie vyššie uvedenej úlohy úplne resignovať. V extrémnom prípade by totiž mohla nastať aj taká situácia, že orgán, ktorý prieťahy sám zaviniť, alebo ich vznik a trvanie „toleruje“, následne trestné stíhanie zastaví, čím by sa de facto „zbavil“ prípadu bez toho, aby bolo rozhodnuté o vine alebo nevine stíhanej osoby.

Na druhej strane je ale potrebné podotknúť, že za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd je na prvom mieste zodpovedný všeobecný súd. Výklad legislatívneho textu právnej normy a jeho uplatnenie všeobecným súdom musí byť v súlade s ústavou (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Sťažnostný súd ustálil, že príslušný výklad právnej normy aplikovanej prvostupňovým súdom v konkrétnych okolnostiach prípadu je zákonne akceptovateľný a nie je popretím jej účelu, podstaty a zmyslu, pričom dodáva ešte nasledovné.

Problematika zbytočných prietahov (nielen) v trestnom konaní, resp. otázka vyvodenia dôsledkov z prekročenia primeranej lehoty sa stáva súčasťou širšieho kontextu dostupnosti účinných prostriedkov nápravy v prípade porušenia práv zaručených Dohovorom v jednotlivých členských štátoch Rady Európy. Už aj podľa aktuálnej judikatúry ESĽP, resp. od r. 2000 (rozsudok veľkej komory vo veci Kudla proti Francúzsku zo dňa 26. októbra 2000), sa otázkou vyvodzovania dôsledkov z porušenia práva na prejednanie vecí v primeranej lehote, resp. účinného poskytovania nápravy (kompenzácie) za porušenie tohto práva posudzuje nielen vo svetle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj len "dohovor"), ale aj ďalších článkov dohovoru: čl. 13 (právo na účinný prostriedok nápravy), čl. 41 (spravodlivé zadostučinenie), prípadne čl. 46 ods. 1 (záväznosť a vykonávanie rozsudkov).

Porušenie práva na prejednanie vecí v primeranej lehote je bezpochyby významným zásahom do princípov zaručujúcich právo na spravodlivý proces. Neodôvodnené prietahy a neprimeraná dĺžka trestného konania sú závažným a nežiaducim javom, ktorý nielen odporuje zmyslu práva obvineného, ale je i v rozpore so základnými zásadami trestného práva a odporuje účelu trestného konania. Ochrana práva na primeranú dĺžku konania, ktoré garantuje čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, resp. kompenzácia jeho porušenia môže byť dosiahnutá prostriedkami, ktoré sú vlastné trestnému právu, ak sú jeho normy vykladané ústavne konformným spôsobom. Takýto postup trestných sudcov (senátov) všeobecných súdov je aj istou formou prevencie pred nastúpením zodpovednosti súdu (štátu) a jeho povinnosti ku kompenzácii vo finančnom vyjadrení. Hoci Európsky súd pre ľudské práva nevyvodil z porušenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd povinnosť zmluvného štátu automaticky kompenzovať prietahy v konaní zastavením trestného stíhania alebo zmiernením trestu, súčasne takú formu kompenzácie pripustil, lebo ich považuje za dostatočnú nápravu porušeného práva, ak ho národný súd použije výslovne preto, že bolo porušené právo na prejednanie vecí v primeranej lehote, a pokiaľ ide o zmiernenie trestu, uvedie, v akej miere bol trest z tohto dôvodu zmiernený (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 236/2011).

Je povinnosťou všeobecných súdov v situácii, keď jeden právny predpis dovoľuje dvojaký výklad (jeden ústavne konformný a jeden ústavne nekonformný) vykladať právny predpis spôsobom ústavne konformným. Toto právo a zároveň aj povinnosť všeobecných súdov vyplývajúca z čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky sa však nedá použiť vtedy, keď jednoznačné znenie normatívneho textu (i keď sa javí všeobecnému súdu ako ústavne nekonformné) vylučuje jeho interpretáciu iným spôsobom. Na druhej strane, ústavne konformný výklad právnej normy, resp. výklad právnej normy vôbec nemôže siahať tak ďaleko, aby sa dostal do rozporu so znením, resp. so zmyslom vykladaného normatívneho textu. V takomto prípade by totiž už nešlo o výklad, ale o faktickú novelizáciu právnej normy.

V súvislosti s výkladom a aplikáciou príslušných právnych predpisov musí súd prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania. Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu. Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov, ktorá zahŕňa aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov, je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu.

Ústava Slovenskej republiky v čl. 48 ods. 2 zaručuje, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolu č. 11, ktorý nadobudol účinnosť 1. novembra 1998 v čl. 6 ods. 1 zakotvuje, že každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom. Primeraná lehota v ktorej má byť vec prejednaná, nie je výslovne stanovená, je však riešená judikatúrou Európskeho súdu a vyplýva z nej, že v trestnom konaní lehota začína plynúť od vzniesenia obvinenia. Pri posudzovaní lehoty je potrebné prihliadať na zložitnosť prípadu, chovanie osôb, ktoré mohli prispieť k prietahom a tiež k spôsobu, akým štátne orgány záležitosť prejednávali. Vo výnimočných prípadoch Európsky súd uznal za primeranú lehotu konania pred vnútroštátnymi orgánmi lehotu v trvaní šesť rokov. Svojimi dôsledkami, v podmienkach prejednávaného prípadu, v

kontexte dvadsiatich rokov od spáchania obžalobného skutku môžu nadobudnúť charakter odopretia spravodlivosti (denegatio iustitiae).

Judikatúra ESLP pripúšťa, aby porušenie práva na primeranú dĺžku konania bolo kompenzované zastavením trestného stíhania (oslobodením spod obžaloby) alebo zmiernením trestu (rozhodnutie ECKE proti SRN z 15. júla 1982, č. 8130/78 či rozhodnutie Beck proti Nórsku z 26. júna 2001, č. 26390/95, Dimitrov a Hamanov proti Bulharsku, č. 48059/06 z 10. mája 2011, § 128-129). ESLP dodáva, že o zastavení trestného stíhania ako forme kompenzácie prieťahov sa môže uvažovať pod podmienkou „že verejný záujem nie je nepriaznivo postihnutý takýmto zastavením“. V tomto prípade treba zdôrazniť, že súd prostredníctvom Správy štátnych hmotných rezerv priznáva Slovenskej republike postavenie poškodeného a ten istý štát v tomto konaní spôsobil prieťahy viac ako 20 rokov.

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) má obvinený právo na to, aby o jeho trestnom obvinení bolo rozhodnuté v primeranej lehote. Toto právo je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Podmieňuje priamo spravodlivý charakter konania tým, že zabráňuje strate dôkazov alebo oslabeniu ich dôkaznej hodnoty. Bráni tiež tomu, aby obvinený bol príliš dlho vystavený zásahom do svojich práv a slobôd a neistote o svojom osude (rozsudok ESLP vo veci Wemhoff v. Nemecko z 27. júna 1968).

Pokiaľ ide o primeranosť lehoty, v ktorej má byť vec obvineného prerokovaná, je pojem primeraná lehota relatívny. Neexistuje žiadna absolútne stanovená doba, ktorej prekročenie by bolo automaticky kvalifikované ako doba neprimeraná. Primeranosť doby konania sa posudzuje podľa konkrétnych okolností prípadu (napr. rozsudok ESLP vo veci König v. Nemecko z 28. júna 1978). Čas na konanie bez zbytočných prieťahov spravidla nemožno vyjadriť numericky. Obvykle neexistuje časová hranica, uplynutím ktorej postup súdu môže mať povahu prieťahov v konaní (napr. I. ÚS 137/02). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (m. m. IV. ÚS 221/04). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01). Z ústavnoprávneho hľadiska je neakceptovateľné, aby konanie v trestnej veci nebolo právoplatne skončené ani po viac ako 15 rokoch od jeho začatia (napr. IV. ÚS 159/08).

Ochrana podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa poskytuje v priebehu trestného konania, začiatok ktorého spadá na vznesenie obvinenia a koniec na vydanie, resp. doručenie rozsudku alebo uznesenia o poslednom opravnom prostriedku, a nie rozhodnutiu o veci samej, ktoré je produktom tohto konania a ktoré tvorí procesnú hranicu konania. Účelom ochrany poskytovanej podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je zamedziť, aby trestné konanie netrvalo neprimerane dlho. (II. ÚS 127/08).

Primerane z nálezu Ústavného súdu SR I. ÚS 236/2011 zo dňa 16. júna 2011 okrem iného vyplýva, že neprimeranosť dĺžky trestného konania je zásahom do základných práv sťažovateľa garantovaných čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Súd však disponujú celým radom prostriedkov, ktoré im ponúkajú trestné či ústavnoprávne predpisy (napr. zastavenie trestného stíhania, mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby, a to z dôvodov, ktoré vyplývajú zo samotného ústavného poriadku, a nie z podústavných trestnoprávných noriem, a pod.) na uplatnenie možnosti kompenzácie porušenia práva na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov (v primeranej dobe), avšak za predpokladu, že sťažovateľ túto kompenzáciu v prebiehajúcom trestnom konaní uplatní a že súdy tieto prieťahy zistia. Aj relevantná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) takú formu kompenzácie považuje za dostatočnú nápravu porušeného práva, ak ju národný súd použije s výslovným uvedením toho, že k tomuto opatreniu pristupuje preto, že bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci v primeranej dobe, a pokiaľ ide o zmiernenie trestu, uvedie, v akej miere bol trest z tohto dôvodu zmiernený (roz. ECKE v. SRN z 15. 7. 1982). Za týchto podmienok je ESLP toho názoru, že zmluvný štát poskytol dostatočnú ochranu právam vyplývajúcim z dohovoru s tým dôsledkom, že sťažovateľ stráca postavenie poškodeného podľa čl. 34 dohovoru, a tým aj legitímáciu na podanie sťažnosti. V rozsudku z 26. júna 2001 vo veci Beck v. Nórsko formuloval ESLP vzťah medzi porušením práva na vybavenie veci v primeranej dobe a jeho kompenzáciu v podobe stanovenia výšky trestu ešte presnejšie, keď uviedol, že zmiernenie trestu nezabavuje jednotlivca postavenia poškodeného podľa čl.

34 dohovoru, avšak z tohto všeobecného pravidla existuje výnimka v prípade, pokiaľ národné orgány dostatočne priehľadným spôsobom konštatovali porušenie pravidla primeranej dĺžky konania a toto pochybenie už kompenzovali zmiernením trestu, a to výslovným a merateľným spôsobom. Ak je taká podmienka splnená, dospieva ESĽP k záveru, že čl. 6 ods. 1 dohovoru nebol porušený. Vychádzajúc z uvedeného možno potom konštatovať, že hoci Európsky súd pre ľudské práva nevyvodil z porušenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd povinnosť zmluvného štátu automaticky kompenzovať prieťahy v konaní zastavením trestného stíhania alebo zmiernením trestu, súčasne takú formu kompenzácie pripustil, lebo ich považuje za dostatočnú nápravu porušeného práva, ak ho národný súd použije výslovne preto, že bolo porušené právo na prejednanie veci v primeranej lehote, a pokiaľ ide o zmiernenie trestu, uvedie, v akej miere bol trest z tohto dôvodu zmiernený.

Z rozhodnutia ESĽP De Clerck proti Belgicku - rozsudok zo dňa 25. septembra 2007 -okrem iného vyplýva, že súd nemôže nariadiť nezávislým súdnym orgánom štátu, ktorý je zmluvnou stranou dohovoru, aby zastavili trestné stíhanie začaté v súlade so zákonom, ani zákonodarcovi, aby prijal právnu úpravu s obsahom nadiktovaným súdom. Súd však zastáva názor, že v prípade, ak sa dĺžka konania považuje za nadmernú a nezlučiteľnú s požiadavkou "primeranej lehoty" článku 6 ods. 1, bolo by potrebné urýchliť toto konanie a rozhodnúť v ňom čo najskôr, samozrejme, s ohľadom na riadny výkon spravodlivosti.

V právnom štáte nie je možné pripustiť, aby výlučne štát samotný spôsobil prieťahy v konaní. Práve v tejto spojitosti aj sťažnostný súd posúdil, či sa verejný záujem nepriaznivo postihne zastavením trestného stíhania obžalovaného, pričom dospel k negatívnemu záveru.

Primeranosť dĺžky súdneho konania sa musí posudzovať jednotlivo v každom prípade s prihliadnutím na príslušné okolnosti. V tomto prípade krajský súd prihliadol okrem iného na zložitosť prípadu, správanie sa obžalovaného, ako aj na správanie sa súdnych orgánov a orgánov prípravného konania. Tento prípad predstavuje trestné konanie, ktoré zatiaľ trvá dvadsať rokov a nie je doposiaľ skončené, dokonca nedošlo ani k vyneseniu prvého meritórneho rozhodnutia okrem teraz preskúmaného. Takéto prieťahy v konaní sú nepochybne neprimerané a v zásade sa majú považovať za prekročenie „primeranej lehoty“ v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru.

Neprípustnosť ďalšieho trestného stíhania obžalovaného má svoju príčinu v neprimeranej dĺžke konania, na ktorú je potrebné ale aj možné reagovať zastavením jeho trestného stíhania v dôsledku nutnosti rešpektovania príkazu vyplývajúceho z medzinárodnej zmluvy, ktorou sú garantované základné práva obžalovaného, konkrétne práva uvedeného v čl. 6 Dohovoru, tj. práva, aby jeho záležitosť bola v primeranej dobe prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Neprimeraná dĺžka trestného konania je faktorom, ktorý s odkazom na bezprostredne záväznú medzinárodnú zmluvu zakladá dôvodnosť zastavenia trestného stíhania, ku ktorému môže súd pristúpiť, aj napriek tomu, že Trestný poriadok neobsahuje explicitné ustanovenie o tom, že trestné stíhanie priečiace sa právu prameniacemu z čl. 6 Dohovoru je neprípustné, keďže Dohovor je bezprostredne záväzným právnym prameňom a má prednosť pred zákonom, pričom posudzovanie otázky, či je konanie vedené neprimerane dlho, nemôže súd posudzovať in abstracto, ale musí vychádzať z konkrétnych okolností každého individuálneho prípadu ako celku.

V posudzovanej veci dospel aj krajský súd k zisteniu, že objektívne vzniknuté prieťahy boli najmä na strane orgánov prípravného a súdneho konania a nie na strane obžalovaného. Sťažnostný súd zastáva názor, že ak sa dostane právo a povinnosť štátneho aparátu do extrémneho rozporu s právom obžalovanej osoby na prejednanie jeho kauzy v primeranej lehote a to hlavne (alebo aj výlučne) z dôvodov na strane štátneho aparátu, zbavuje sa štátny aparát svojou neprimerane dlhou činnosťou práva na stíhanie a potrestanie páchatel'a trestné činnosti. V prípade, kedy sa jedná o skutočne extrémnu dĺžku trestného stíhania bez zjavného výsledku, teda výnimočný prípad, v ktorom k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru bezpochyby došlo, rovnako tak čl. 38 Listiny základných práv a slobôd je nemysliteľné, aby bolo jednak konštatované porušenie práva podľa Dohovoru a pritom v porušení tohoto práva bolo pokračované, keď zastavenie trestného stíhania z dôvodu neprimeranej dĺžky konania s poukazom na čl. 6 ods. 1 Dohovoru navyše predstavuje i dostatočný kompenzačný a satisfakčný prostriedok k odškodneniu nemajetkovej ujmy vzniknutej neprimeranou dĺžkou trestného konania.

V prípadoch neprimeranej dĺžky konania sa ESLP stretáva s radou opatrení, ktoré jednotlivé štáty prijali, či už v konkrétnych prípadoch alebo systémovo. Podrobne sa k nim vyjadril vo veci Scordino proti Taliansku (č. 1 zo dňa 29. 03. 2006, sťažnosť č. 36813/97). Aby mohlo byť opatrenie považované za dostatočné, musia podľa súdu vnútroštátne úrady jednak zjednať nápravu a jednak porušenie práv daných Dohovorom vysloviť a jasne uznať, že bola prekročená primeraná dĺžka konania (Eckle proti Nemecku ze dne 15. 7. 1982). Za najlepšie riešene považuje prevenciu, teda predovšetkým organizáciu súdnej moci tak, aby k neprimeraným prieťahom v konaniach systematicky nedochádzalo. V nadväznosti na to kvitoval prijatie ďalších preventívnych opatrení, ktorých účelom je urýchlenie konania a zabránenie ďalších prieťahov v konkrétnych veciach, kde už k prieťahom došlo (napríklad vo veci Tome Mota proti Portugalsku, zo dňa 02. 12. 1999, sťažnosť č. 32082/96). Pokiaľ ide o kompenzačné prostriedky, najčastejšie sú zmieňované finančné odškodnenia, uloženie miernejšieho trestu (Beck proti Nórsku zo dne 26. júna 2001, sťažnosť č. 26390/95, alebo Malkov proti Estónsku zo dne 4. 2. 2010, sťažnosť č. 31407/07) alebo zastavenie konania. Tieto môžu byť podľa ESLP v závislosti na okolnostiach dostatočnými prostriedkami nápravy. Pokiaľ ide o zastavenie konania, za dostatočný ho považoval napríklad vo veci Sprotte proti Nemecku (rozsudok zo dne 17. 11. 2005, sťažnosť č. 72438/01) v kombinácii s peňažným odškodnením. Za prípadne efektívny ho označil taktiež vo veci Ommer proti Nemecku (rozsudok č. 2 zo dne 13. 11. 2008, sťažnosť č. 26073/03), kde pozitívne hodnotil, že okrem kompenzačnej funkcie môže tento prostriedok slúžiť aj k prevencii ďalších prieťahov vo veci. ESLP súčasne poukázal na správny prístup rady štátov (Rakúsko, Chorvátsko, Španielsko, Poľsko a Slovensko), ktoré prijali kombináciu preventívnych a kompenzačných opatrení.

Dohovor spôsob akým musí k náprave dôjsť, nestanovuje. ESLP opakovane judikoval, že je primárne na vnútroštátnych úradoch, aby zjednali túto nápravu. Jednotlivé štáty majú za týmto účelom voľnosť pre určenie prostriedkov, prostredníctvom ktorých bude náprava poskytnutá (Kudla proti Poľsku zo dne 26. 10. 2000, sťažnosť č. 30210/96). Voľba konkrétneho opatrenia, ktoré je v jednotlivých prípadoch porušenia Dohovoru využité, závisí na okolnostiach prípadu a povahe tohoto porušenia (Chiarello proti Nemecku ze dne 20. 6. 2019, sťažnosť č. 49717). Z uvedeného je zjavné, že nielenže Dohovor nestanovuje, akými prostriedkami má k náprave porušení jeho ustanovení v prípade neprimeranej dĺžky konania dôjsť, ale nestanovil tak ani v žiadnom svojom rozhodnutí. Súd pokiaľ vzhľadom na porušenie Dohovoru, sám neudáva, aké opatrenia majú byť prijaté, ale posudzuje tie prostriedky nápravy, ktoré boli v prejednávacom prípade využité, alebo mohli byť použité v rámci vnútroštátneho práva, a hodnotí ich efektívnosť a využiteľnosť v praxi.

Kauza od doby, kedy mal byť skutok spáchaný až doteraz sa prerokúva už viac ako 20 rokov. Nie je vylúčené, že v danej veci budú podané riadne a mimoriadne opravné prostriedky, prípadne ústavná sťažnosť. Uloženie akéhokoľvek trestu, samozrejme za situácie, že obžalovanému by bola zákonným spôsobom preukázaná vina, by bolo nespravodlivé a neústavné. Ani podmienený trest odňatia slobody, bez ohľadu na jeho výmeru po 20 rokoch, o generálnej prevencii ani nehovoriac, nemôže mať výchovný účinok.

Pri ukladaní sankcie musí krajský súd vychádzať z celkovej dĺžky trestného konania, ktorá je zapríčinená najmä konaním orgánov činných v prípravnom konaní, prokurátorom a súdmi a potom postupovať v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Zároveň je potrebné uviesť aj to, a nemožno to nechať ani bez povšimnutia, že v stíhanej trestnej veci došlo už niekoľkokrát k zmene zákonného sudcu a prísediach, pričom aj zákonná sudkyňa - predsedníčka senátu, ktorá teraz napadnuté uznesenie vyhotovovala, ktorá mimochodom konala plynule a urýchlene, bola preložená na iný okresný súd, čo bude v konečnom dôsledku znamenať, že trestná vec, v prípade zrušenia napadnutého uznesenia, bude musieť byť znova pridelená prostredníctvom elektronických prostriedkov novému zákonnému sudcovi, ktorý bude potrebovať nevyhnutý a vychádzajúci aj z rozsahu spisového materiálu (viac ako 9.730 strán) aj pomerne dlhší čas na naštudovanie tejto trestnej veci a znova začať vykonávať dokazovanie, čo opätovne predĺži už aj tak extrémne trvajúcu dobu trestného stíhania. Možno sa dôvodne domnievať, vychádzajúci pritom z doposiaľ vykonaných hlavných pojednávaní a dôkazov na nich (obžalovaný popiera spáchanie skutku, teda nemožno z jeho strany predpokladať urobenie vyhlásenia o vine), že do úvahy prichádzajúce súdne konanie bude trvať možno aj niekoľko rokov vzhľadom na početnosť návrhov na vypočutie svedkov, listinných dôkazov, ďalšieho spisového materiálu a následný postup procesných strán.

Vo vzťahu k sťažnostným námietkam prokurátora krajský súd v celom rozsahu poukazuje na vyššie uvedené skutočnosti, okolnosti prípadu ako aj právne úvahy, ktorými sa riadil pri preskúmaní sťažnosťou napadnutého uznesenia, na ktoré na tomto mieste odkazuje. Posledný konajúci senát okresného súdu pritom vykonával všetky reálne úkony smerujúce k plynulému priebehu konania, aj keď tento postup nespĺnil v konečnom dôsledku svoj účel. Naznačený stav veci je objektívnou príčinou zastavenia trestného stíhania obžalovaného, lebo pokračovanie v ňom by znamenalo porušenie práve jeho práva to čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého každý má právo (v konaní pred súdom) na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Vyššie naznačená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva je v tomto smere stabilná a snaží sa podľa zvláštnych okolností každého prípadu stanoviť určité všeobecnejšie pravidlá. Práve uplynutie konkrétnej doby od vznesenia obvinenia z hľadiska práva na spravodlivý proces (čl. 6 Dohovoru) je extrémom, ktorý odôvodňuje zastavenie trestného stíhania na základe § 9 ods. 1 písm. g/ Tr. poriadku per analogiam. Taktiež časová obtiažnosť a hospodárnosť konania môže, avšak nielen samé o sebe ako jediné dôvody, viesť k zastaveniu trestného konania, a to aj so zohľadnením predpokladanej dlhšej doby vykonávania dokazovania na hlavnom pojednávaní. Aj Ústavný súd vo svojom rozhodnutí (I. ÚS 236/2011) v poznámke uviedol, že ochrana práva na primeranú dĺžku konania podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, resp. kompenzácie jeho porušenia, môže byť aj u nás dosiahnutá prostriedkami, ktoré sú vlastné trestnému právu v rámci právomoci všeobecných súdov, a nie finančnou kompenzáciou, na ktorú sa musia skladať opäť len občania (a to druhýkrát, lebo prvýkrát "financujú" orgány činné v trestnom konaní a súdy, ktoré zatiaľ "bezrestne" porušujú obvineného či obžalovaného práva na rýchly a spravodlivý proces).

To boli podstatné dôvody, pre ktoré krajský súd považoval sťažnosť prokurátora za nedôvodnú a rozhodol spôsobom uvedeným vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté jednomyseľne.
jednomyseľne

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu ďalší riadny opravný prostriedok nie je prípustný.